

Gailė Žalūdienė, Gamtos tyrimų centro Geologijos ir geografijos institutas

GEOLOGIJOS MOKSLO LIETUVOJE RETROSPEKTYVA (1918–1940 m.)

Prieškarinės žinios apie Lietuvos gelmių sudėtį ir jų struktūrą buvo gana kuklios, atliktos pavienių mokslininkų ir gamtos tyrėjų, nebuvo ir sistemingų krašto žaliavų panaudojimo pramonei tyrimų. Todėl, atgavus Lietuvos nepriklausomybę, teko tyrinėti krašto gelmes iš naujo ir ieškoti naujų arba ugdyti savus kompetentingus specialistus, kurti savo pramonę.

1927 m. J. Dalinkevičius rašė: „Lietuvos gelmių ištyrimas yra būtina sąlyga mūsų krašto ūkiui normaliai išsiplėtoti...“. Reikėjo žinių apie žemėje glūdinčius gelmių išteklius, tačiau tuo metu tik mokslo centrai vykdė akademinę bei tiriamąją veiklą.

GEOLOGINIAI TYRIMAI STEPONO BATORO UNIVERSITETE

Okupuotame Vilniaus krašte 1919 m. rugpjūčio 28 d. J. Pilsudskio dekretu Vilniuje buvo atkurtas universitetas ir jam suteiktas Stepono Batoro vardas. Matematikos–Gamtos fakultete nuo 1920 m. kūrėsi Geofizikos, Geologijos, Mineralogijos katedros, o 1934 m.

buvo įkurta Mineralogijos ir petrografijos katedra.

Geofizikos katedra veikė 1920–1929 m. Geofizikos katedros pavadinimas susijęs su prof. Juozu Lukoševičiumi, kuris ją kūrė ir organizavo, dėstė mineralogiją ir kristalografiją.

Prof. J. Lukoševičius išgarsėjo savo septynių tomų veikalu „Elementarūs mokslo filosofijos pradmenys“, kurį parašė kalėdamas Šliselburgo kalėjimo tvirtovėje. Trečiasis tomas „Neorganinis Žemės gyvenimas“ buvo išspausdintas 1908–1911 m. J. Lukoševičiaus darbai buvo novatoriški tam laikmečiui: jis sukūrė kontrakcinės Žemės kilmės hipotezę, zoninio uolienuų metamorfizmo teoriją, pirmasis suformulavo globalios paleogeografijos pagrindus, rašė apie noosferą. Darbai buvo pripažinti Rusijoje, o jis pats apdovanotas medaliais ir premijomis. J. Lukoševičiui mirus 1928 m., katedra buvo uždaryta.

Geologijos katedra veikė 1920–1939 m. Ją įkūrė ir 1920–1933 m. jai vadovavo prof. Bronislovas Rydzevskis. Jo vadovaujamos

Pirmųjų gręžinių gręžimas (apie 1927 m.).

katedros darbuotojai tyrinėjo Vilniaus krašto, Gardino, Naugarduko apylinkių kvartero, terciaro, kreidos sistemas.

B. Rydzewskis daugiausia geologinių mokslinių tyrimų atliko nagrinėdamas Vilniaus geologinę–geomorfologinę sandarą, aprašė Pūčkorių atodangą ir Bernardinų sode išgręžtus du giliuosius gręžinius, Druskininkuose išgręžtą gilųjį (292 m) gręžinį, kur buvo pasiekti prekambro granitai. Tai jau buvo įvykis, įėjęs į geologijos mokslų tyrimo istoriją.

Pažymėtini Edvardo Pasendorferio darbai tiriant kvartero nuogulas, tačiau dauguma jų liko rankraščiuose, kaip ir Vilniaus bei jo apylinkių kvartero geologinis žemėlapis. Juo vėliau naudojosi L. Petrulis, A. Basalykas ir kiti.

Mineralogijos katedra veikė 1920–1934 m., katedrai vadovavo dr. Pavelas Radziševskis. Nuo 1934 m. katedrai pradėjo vadovauti prof. Stanislovas Malkovskis ir ji buvo pervadinta į Mineralogijos ir petrografijos katedrą. S. Malkovskis – vienas žymesnių lenkų geologų, iš prigimties tyrinėtojas. Jis atliko Vilniaus krašto petrografinę nuotrauką 1:100 000 masteliu, tyrė šio krašto mineralines žaliavas. Katedroje buvo registruojamos pagrindinės geležies rūdų radimvietės. Taip pat domėtasi gintaru, pelkių geležies rūdomis (registruoti 32 telkiniai, pateikti jų išplitimo plotai, duomenys apie geležies kiekį, turtingumą). Tikėtasi, kad šie tyrimai leis įvertinti krašto gamtinį potencialą. Medžiaga buvo skelbiama spaudoje. Šie tyrimai kėlė Universiteto prestižą, o surinkti įdomūs pavyzdžiai praturtino geologines kolekcijas.

S. Malkovskio organizuoti Vilniaus krašto petrografiniai tyrimai buvo vieni rimčiausių geologinių darbų, pradėtų Stepono Batoro universitete. Tačiau aplinkybės neleido jiems įsibėgėti ir pasiekti baigiamąjį etapą.

Magistro laipsnį Stepono Batoro universitete gavo ir kvartero tyrinėtoja Valerija Čepulytė (1939 m).

Apibendrinant galima sakyti, kad Vilniaus Stepono Batoro universiteto tiks-

las buvo rengti mokytojus. Net studentai magistrui buvo rengiami universiteto vidiniams poreikiams tenkinti. Geologinių katedrų mokslinė tiriamoji veikla turėjo įtakos krašto geologiniam pažinimui – bandyta atskleisti gelmių sandarą, tyrinėta kvartero klimatostratigrafija, ledynmečiai ir tarpledynmečiai, apledėjimų ribos, buvo vykdomi sistemingi petrografiniai darbai, aiškinta ledyninio reljefo ir upių slėnių morfogenezė, keltos gamtosaugos problemos. Praktiškai visi darbai buvo užsakyti Vilniaus miesto karinių žinybų. Be to, vandeniu reikėjo aprūpinti geležinkelio stočių, pieninių ir savivaldybių objektus.

GEOLOGINIAI TYRIMAI LIETUVOS / VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETE

1919 m. Lietuvai netekus Vilniaus krašto ir universiteto, iškilo būtinybė Kaune organizuoti Lietuvos universitetą. 1919 m. Mokslo draugijos entuziastų dėka buvo įsteigti Aukštieji kursai, išlaikomi visuomenės ir valstybės lėšomis. 1922 m. vasario 16 d. jie buvo perorganizuoti į Lietuvos universitetą. Geologijos pradininkas šiuose kursuose buvo prof. Pranas Jodelė. Jis tyrinėjo Lietuvos mineralines žaliavas, parašė ir 1922 m. išleido geologijos vadovėlį „Geologiniai tyrinėjimai technikos atžvilgiu su Lietuvos geologijos daviniais ir šulinių gręžiniais“.

Lietuvai atkūrus valstybingumą, reikėjo žinių apie žemėje glūdinčius išteklius savo pramonei atkurti. Mykolo Kaveckio ir Juozo Dalinkevičiaus pastangomis prasidėjo intensyvūs Lietuvos teritorijos geologiniai tyrimai.

Geologijos katedra buvo įsteigta 1923 m. Gamtos tyrimų stotyje, kuri praktiškai viena ir vykdė visus geologinius tyrimus. Katedros pirmuoju vedėju tapo iš Olandijos pakviestas doc. G. L. Smit Sibinga. 1924 m. jis organizavo pirmąją Lietuvos universiteto geologijos ekspediciją. Po G. L. Smit Sibingos Geologijos katedros vedėju dirbo vyr. asistentas doc. Marijonas Tomašauskas. Jis organizavo antrąją geologinę ekspediciją.

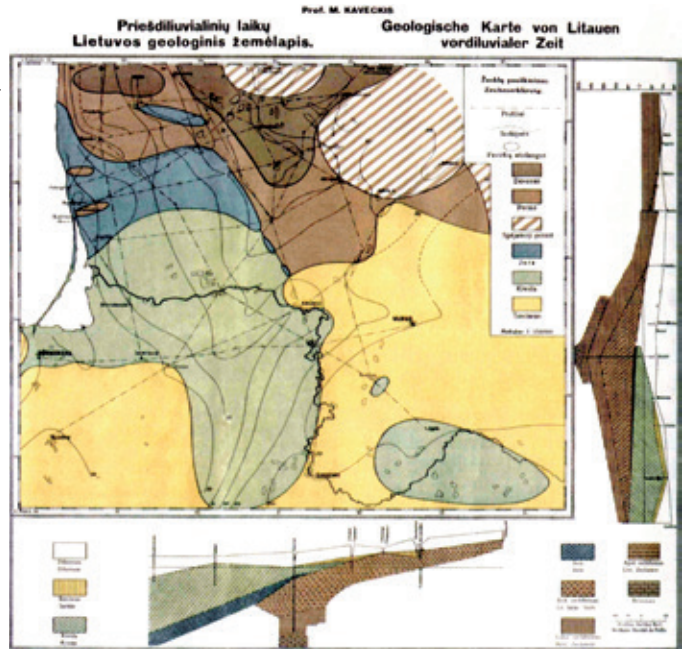
Priešdiliuvinių laikų geologinis Lietuvos žemėlapis (1931 m., M. Kaveckis; iš www.paveldas.lt).

Nuo 1925 m. į katedrą iš Peterburgo kalnakasybos instituto atvyko ten asistentu ir dėstytoju dirbęs Juozas Dalinkevičius, kuris buvo įdarbintas jaunesniuoju laborantu. 1926 m. pradžioje mirus Geologijos katedros vedėjui M. Tomašauskui, Mineralogijos ir Geologijos katedros buvo sujungtos.

Mineralogijos ir geologijos katedra veikė 1926–1940 m. Šios katedros vedėju buvo paskirtas doc. Mykolas Kaveckis. 1930 m. iš Vienos atvykęs ir jau mokslinį daktaro laipsnį turėjęs Česlovas Pakuckas įsidarbino asistentu, vėliau, apgynus habilitacinį darbą, jam buvo suteiktas privatdocento vardas. Minėti katedros darbuotojai aktyviai dirbo mokslinį darbą, spausdino mokslinius straipsnius, atliko geologinius tyrinėjimus laisvu nuo pasikaitų skaitymo metu.

Pirmosios Universiteto geologinės ekspedicijos. Lietuvos geologinei sandarai ir raidai tirti, įvairių sluoksnių sudėčiai ir amžiui pažinti Kauno universiteto Geologijos, o vėliau – Mineralogijos ir geologijos katedra beveik kiekvieną vasarą organizuodavo tyrimus laukuose, geologines ekspedicijas.

Pirmoji ekspedicija buvo surengta 1924 m. Jai vadovavo G. L. Smit Sibinga. Kaip rašo J. Dalinkevičius, „*Tikrumoje tai buvo geologinė rekognoskuotė, surengta olandų įpročiu Indonezijoje su ginkluotais kareiviais...*“. Ši ekspedicija iš Kauno Dubysos slėniu pasiekė Ventos upę ir apsiustojo Papilėje ties jūros atodangomis, aplankė Žagarės ir Mūšos devono dolomitų atodangas. Ekspedicijos ataskaitą lietuvių kalba tik 1925 m. paskelbė M. Tomašauskas.

1925 m. buvo organizuota antroji ekspedicija, kurioje dalyvavo visas katedros personalas. Joje buvo vykdomas Vyriausybės pageidavimas, kad ekspedicijose būtų ieškoma mineralinių žaliavų statybinių medžiagų pramonei plėtoti. Buvo numatyta panaudoti ir gręžimo įrankius. Juos katedra įsigijo 1925 m. ir pritaikė Aleksote numatomų statyti Fizikos–chemijos rūmų inžinieriams tyrimams atlikti. Čia pradėjo dirbti į Lietuvą iš Peterburgo Kalnų instituto grįžęs asistentas ir dėstytojas J. Dalinkevičius. Tai buvo pirmasis Lietuvos universiteto Geologijos katedros gręžinys.

Į ekspediciją buvo vykstama arkliais, palei Nemuną. Prieš Jurbarką dešiniame Nemuno krante išgręžtas 21 m gylio gręžinys ieškant kreidos, tačiau jos rasti nepavyko. Žemaitijoje Lūksto ežero apylinkėse ieškota gintaro. Dubysos krantais grįžus į Kauną, po savaitės dar buvo ieškoma geležies Zarasų krašte. Tuo metu oras buvo šaltas, lietingas, doc. M. Tomašauskas persišaldė ir netrukus 1926 m. sausį mirė.

1926 m. abi katedras sujungus ir jos vadovu tapus M. Kaveckiui, buvo organizuota trečioji ekspedicija. Joje personalas buvo

suskirstytas į dvi grupes: vienai vadovavo J. Dalinkevičius, kitai – M. Kaveckis. Pirmoji grupė vyko į Papilę, kur buvo organizuoti sistemingi stratigrafiniai tyrimai, renkama fauna, išgręžti 5 gręžiniai.

Antroji grupė, vadovaujama M. Kaveckio, užsiėmė šaltinių tyrimais. Tam jis su laborantu Jokūbu Ošmianu vyko į Birštoną, kur buvo įrengta lauko laboratorija. Čia buvo tiriami 5 šaltiniai, kai kurių jų mineralizacija buvo gana didelė. Vėliau buvo tiriami Stakliškių šaltiniai, pasiektas Aukštadvaris, Merkinė, Leipalingis, Gerdašiai. Rasti baltos kreidos luistai ties Nemunaičiu. Ekspedicija į Kauną grįžo nukeliavusi virš 700 km. Ekspedicijos darbų rezultatas – sudarytas suvestinis Papilės jūros sluoksnių pjūvis, surinkta gausi faunos kolekcija, iširta 30 atodangų palei Ventos upę.

Tą pačią vasarą buvo surengti tyrimai prie Šventosios upės (Anykščių r.), kur buvo rasta neogeno smėlio ir tuomet neaiškių žalsvai juodų smėlingų aleuritų.

1927 m. ekspedicija apsiribojo trumpais darbais Kaune rajone, nes rekognoskavimo darbai ankstesniais metais jau buvo baigti. Tačiau tą vasarą iš Vokietijos gautu instrumentu buvo pradėti gręžti gilesni gręžiniai. Gręžinyje prie Solomiankos kaimo buvo

nustatytas 33 m storio kreidos periodo nuosėdų profilis. Radus mergelio su fosforitų konkrecijomis, buvo iškeltas naujas uždavinys – atrasti žaliavos trąšų gamybai.

M. Kaveckis, atlikdamas kreidos sluoksnių koreliaciją, atskaitoje pateikė skaičiavimus, kiek reikėtų kreidos žaliavos cemento fabriko statybai, pažymėjo, kur reikėtų ieškoti žaliavos cementui gaminti.

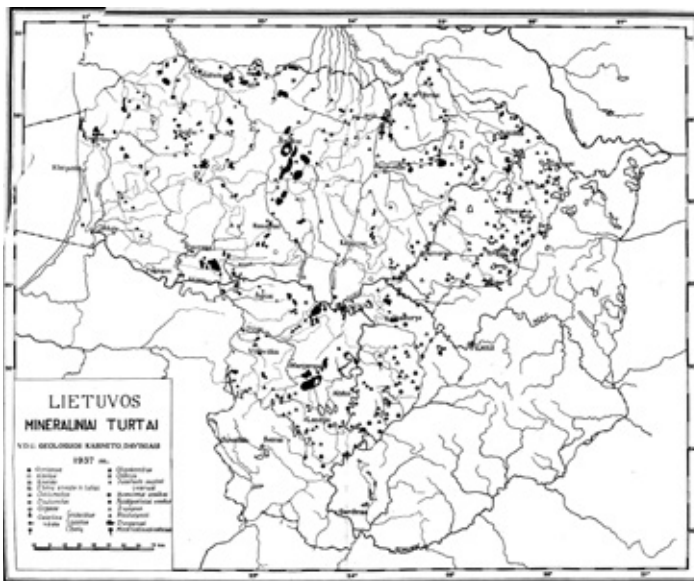
1928 m. ekspedicijos maršrutas buvo suderintas su ankstesne ekspedicija, darbai numatyti vykdyti platesniu mastu. Be to, Finansų ministerija skyrė lėšų tobulesniam gręžimo instrumentui įsigyti. Pradėtas Lietuvos kreidos sluoksnių tyrimas tapo aktualus, nes pramonininkai buvo suinteresuoti, ar Lietuvoje yra užtektinai kreidos cemento gamybai. Molynės kaimo ribose, kur lengviausiai prieinama kreida eksploatacijai, buvo vykdomi stambesnio mastelio kreidos sluoksnių rekognoskuotės darbai.

Šioje ekspedicijoje dėmesys buvo skiriamas ir gintarui bei terciariniam smėliui, nes tokio balto smulkaus smėlio, tinkamo stiklo gamybai, iki šiol nebuvo žinoma.

1929 m. Universiteto ekspedicija buvo skirta Šiaurės Lietuvos permo sluoksniams tirti, nes stiprėjant pramonei buvo svarbu nustatyti kalkakmenio atsargų kiekį. Pagal Dabikinės upelį ties Menčių kaimu buvo

ištirtos beveik grynose cechšteino (viršutinio permo) klintys (iškirsti 39 šur-fai, išgręžta 14 gręžinių). Išvykose tyrinėtose ir Žagarės Joniškių devoninės nuogulos, atlikta topografinė nuotrauka.

1930 m. buvo atlikta šiaurės rytų Lietuvos rekognoskuotė siekiant išaiškinti, kokios kilmės yra Biržų–Pasvalio gipsai. Tam M. Kaveckis organizavo ilgą maršrutą Joniškių–Biržų–Pasvalio rajonuose.

◀ Lietuvos mineralinių turtų žemėlapis (J. Dalinkevičius, 1937 m.).

Pirmiausia Joniškių rajone iškastuose šurfluose buvo nustatyti viršutinio devono dolomito sluoksniai su būdingomis fosilijomis (*Spirifer archaici*, *S. tenticulum*).

Visų aprašytų ekspedicijų darbai buvo surinkti ir paskelbti 1931 m. Matematikos–Gamtos fakulteto darbų V tome (beveik 300 psl.). Publikuotas ir priešdiliuvinių laikų Lietuvos geologinis žemėlapis (M 1:500 000) su geografinių koordinacijų tinkleliu ir legenda, du geologiniai profiliai. Už šį darbą M. Kaveckiiui Prahos Karlo universitete buvo suteiktas mokslų daktaro laipsnis.

Apibendrinant galima daryti išvadas, kad tai buvo intensyvus tiriamojo ir organizacinio darbo dešimtmetis. Tai buvo rekonoscavimo darbų laikotarpis, vėliau sekė išsamūs atskirų rajonų tyrimai, gręžinių gręžimas, šurflų kasimas, duomenų rinkimas ir geologinio žemėlapio sudarymas.

Šie tyrimai davė pradžią klinties cemento, kvarcinio smėlio stiklo gamybai, margųjų molių plytinėms ir keramikos pramonei. Reikšmės turėjo ir M. Kaveckio atlikti mineralinių šaltinių tyrinėjimai.

Meteoritų tyrimai. 1929 m. ir 1933 m. Lietuvoje nukritus kosminiams dangaus kūnams, Matematikos–Gamtos fakulteto komisija ėmėsi jų paieškų. Čia daugiausia dirbo M. Kaveckis ir Kazimieras Šleževičius. Andrioniško ir Žemaitkiemio meteoritų gabalai buvo surasti, ištirti, aprašyti ir iki šiol saugomi Vilniaus universiteto Geologijos ir mineralogijos muziejuje. Meteoritų tyrimais užsiėmė M. Kaveckis, 1936 m. leidinyje „Kosmos“ išspausdino straipsnį „Meteoritų sąstatai, klasifikacija ir jų reikšmė Kosmo struktūrai pažinti“.

Stratigrafijos tyrimai. 1932–1939 m., remiantis turimais duomenimis, buvo sudarytos devono, jūros ir kreidos sistemų stratigrafinės schemas. Jos buvo paskelbtos J. Dalinkevičiaus straipsniuose apie devoną ir kreidą, Č. Pakucko ir J. Dalinkevičiaus – apie jurą. Buvo nustatyta permio ir triaso amžiaus uolienų stratigrafinė padėtis. 1928 m. J. Dalinkevičius „Kosmos“ žurnale paskelbė straipsnį apie viršutinio devono

uolienų, matomų Šiaurės Lietuvos upių atodangose, išplitimą. 1932 m. publikavo svarbių duomenų apie Lietuvos viršutinio devono stratigrafiją, nors vartojo latviškojo devono raidinius indeksus, lygino Lietuvos, Latvijos ir Didžiojo devono lauko pjūvius.

1936–1939 m. buvo atliekami tyrimai Žagarėje ir Skaisgiryje, gręžiami nauji gręžiniai steigiamoms pieninėms, tiriami Joniškių sluoksniai, Šiaurės Lietuvos teritorija. Remdamasis gręžinių medžiaga, J. Dalinkevičius devoną suskirstė į živečio, franio ir famenio aukštus. Famenio aukštui jis priskyrė Joniškių, Švėtės ir Žagarės sluoksnius, pažymėjo, kad Žagarės sluoksniuose esama ir apatinio karbono faunos. Tesnavos ir Klykolių sluoksnius J. Dalinkevičius priskyrė apatiniam karbonui.

1939 m. paskelbtas J. Dalinkevičiaus darbas „Devono stratigrafija ir apatinio karbono transgresijos žymės Lietuvoje“ padėjo pamatus Lietuvos devono stratigrafijai.

Devono ir apatinio karbono stratigrafijos ir paleogeografijos pagrindiniai principai ir buvo suformuluoti šiame J. Dalinkevičiaus 1939 metų darbe. Tai – moderniosios Lietuvos stratigrafijos pradžia.

Tektonikos tyrimai aprašomuoju laikotarpiu buvo nesistemiški. J. Dalinkevičius nustatė devono sluoksnių įlinkį Lietuvos vakaruose ir pavadino jį *devono mulda*. Buvo daromos prielaidos apie Lietuvos mineralinių versmių ryšį su tektoniniais lūžiais. Tektoninėms žinioms apibendrinti ir įvertinti Rytų Europos platformos mastu, nemažą reikšmę turėjo E. Krauso, J. Dalinkevičiaus, N. Delė Baltijos šalių tyrimai: išaiškėjo stambių struktūrų tokių kaip Lietuvos–Lenkijos įdauba, Latvijos įlinkis, kristalinio pamato iškiluma bruožai.

Geologiniai žemėlapiai. Po G. L. Smit Sibingos žemėlapių sudarymu daugiausia užsiėmė J. Dalinkevičius. Pirmąjį Lietuvos geologinį žemėlapij (M 1:3 000 000) jis sudarė 1926 m. 1928 m. pateikė Šiaurės Lietuvos ir Kuršo geologinį žemėlapij su 5 geologiniais profiliais. 1931 m. M. Kaveckis taip pat sudarė Lietuvos geologinį žemėlapij (M 1:500 000).

1930 m. Vytauto Didžiojo universitetas iš Tarptautinės kvartero asociacijos (INQUA) gavo siūlymą dalyvauti kvartero nuogulų kartografavime. 1937 m. pateiktas Lietuvos kvartero geologinis (morfologinis) žemėlapis (M 1:750 000, sudarė J. Dalinkevičius, M.Kaveckis ir Č. Pakuckas) kartu su tektonine schema buvo įtrauktas į Europos kvartero geologinį žemėlapi.

1936–1937 m. jau išaiškėjo Lietuvos gelmių sandara, svarbiausi geologinio žemėlapio bruožai. 1936 m. J. Dalinkevičius sudarė apžvalginį Baltijos šalių geologinį žemėlapi (M 1:3 000 000), o 1937 m. – gana detalų (M 1:750 000) Lietuvos geologinį žemėlapi.

Lietuvos mineralinės žaliavos. Lietuvos mineralines žaliavas pirmasis pradėjo tyrinėti P. Jodelė. Jo iniciatyva pastatytas cemento fabrikėlis gyvavo iki pirmojo pasaulinio karo. Leidinyje „Kosmos“ 1920 m. jis aprašė geležies gavybą Lietuvoje iš pelkių rūdos, trumpai aprašė klintis, dolomitą, gipsą, molį, kreidą.

Jau pirmųjų Lietuvos universiteto geologinių ekspedicijų metu buvo pradėta domėtis naudingųjų iškasenų tyrimais. Atkurtos Lietuvos pramonei ir ūkiui labai trūko žaliavų, todėl reikėjo intensyvinti geologinius tyrimus, naudingųjų iškasenų paiešką.

1925 m. J. Dalinkevičius pradėjo rinkti duomenis apie kvartero molių išplitimą įvairiose Lietuvos vietose, jų kokybę, išteklius, 1928–1929 m. iš molynų paimtus pavyzdžius tyrė statybinių medžiagų technologijos laboratorijoje, parengė projektą *PLYTINĖ*.

1926–1927 m. buvo ištirtos Kauno ir Jurbarko apylinkių kreidos uolienu išeigos, jų sudėtis bei ištekliai, tinkamumas cemento gamybai. Ištirtos ir Nemuno vidurupio mineralinės versmės, klintys, karbonatinės uolienos. Ieškota gintaro, fosforitų, Šventosios atodangose buvo nustatyta terciaro kvarcinių smėlio išeigų. Daug dėmesio skirta dolomito ir gipso naudojimui, buvo įvertinta šios žaliavos tinkamumas chemijos pramonei. Naudingųjų iškasenų tyrimai pagyvėjo, kai 1936 m. buvo įkurtas Lietuvos energijos

komitetas. Jo sudėtyje buvo ir Žemės turtais tirti komisija, kuriai vadovavo P. Jodelė. 1937 m. J. Dalinkevičius apibendrino duomenis ir paskelbė straipsnį „Lietuvos mineralinės žaliavos“, kuriame aprašė svarbiausias naudingąsias iškasenas, nurodė jų panaudojimo galimybes, pateikė geologinį ir geomorfologinį bei naudingųjų iškasenų žemėlapius. Čia buvo išvardintos tuo metu žinomos 19 naudingųjų iškasenų rūšių. Kaip svarbus gelmių turtas paminėtas ir požeminis gėlas bei mineralinis vanduo.

Anhidritas, glaukonitas, geležingas molis (ochra), smiltainis, klinties tufas, ežerų kreida, sapropelis, pelkių rūda, gintaras buvo apibūdintos kaip menkai ištirtos naudingosios iškasenos. 1939 m. buvo paskelbta ir šiek tiek apžvalginių duomenų apie Vilniaus krašto naudingąsias iškasenas (smėlį, žvyrą, molį), jų panaudojimą. Tyrimus atliko S. Malkovskis.

TERITORIJOS IŠTIRTUMAS

Po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo kraštas pats turėjo pradėti tvarkyti visus vidaus politinius, ūkinius, socialinius ir kitus reikalus. Geologinių tyrimų suaktyvėjimą lėmė ekonominis šalies augimas, būtinumas užtikrinti nuo užsienio nepriklausomą šalies ūkį. Statistikos duomenimis, jau 1939 m. importinė žaliava pramonei sudarė tik apie 29 proc., buvo stebimas akivaizdus ūkio ir pramonės šakų atsigavimas.

Iki 1940 m. Lietuvos teritorijoje geologiškai buvo ištirta šimte km² vienas taškas. Visoje teritorijoje tada buvo išgręžti vos 3 gilesni gręžiniai, kurie leido susidaryti tik bendrą vaizdą apie šalies gelmių sandarą.

1939 m. Energijos komitete buvo nūtaarta steigti geologinių tyrimų įstaigą, kad būtų galima paspartinti tiek praktiniams, tiek moksliniams tikslams skirtų geologinių tyrimų eigą. 1941 m. buvo įsteigta Lietuvos Mokslų akademija, o jos sudėtyje – Geologijos ir geografijos institutas. Prasidėjo naujas geologinių tyrimų etapas.